

1.04 Strokovni članek

IZ ARHIVSKIH FONDOV IN ZBIRK
FROM THE ARCHIVAL FILES AND COLLECTIONS

UDK 930.253:654.197(497.4)

Prejeto: 28. 4. 2017

Popis srajčk neobjavljenih oddaj v Arhivu TV Slovenija

ALEKSANDER LAVRENČIČ

arhivski svetovalec, dokumentalist raziskovalec

Oddelek za arhiviranje in dokumentacijo Televizije Slovenija,

Kolodvorska 2, SI-1550 Ljubljana

e-pošta: aleksander.lavrencic@rtvslo.si

Izveček

Avtor v prispevku opisuje postopek evidentiranja besedil neobjavljenih oddaj v Arhivu TV Slovenija. Vsa oddana besedila oddaj, ki še niso bile objavljene, so pregledali in napravili popis v novi zbirki. Popis omogoča lažje iskanje oddaj in njihovo objavo. Po končanem popisu oziroma evidentiranju oddaj čaka zaposlene v arhivu naslednji korak – digitalizacija evidentiranih neobjavljenih oddaj in varna hramba izvornikov v skladišču.

Ključne besede:

Televizija Slovenija, avdiovizualni arhivi, televizijski arhivi

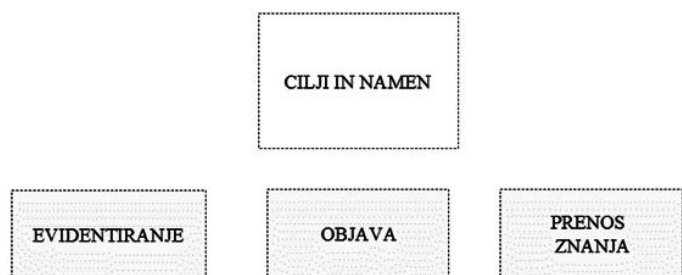
Abstract

INVENTORY OF THE UNRELEASED BROADCASTS FOLDERS IN THE TV SLOVENIA ARCHIVE

In the contribution, the author describes texts recording procedure of unreleased broadcasts in the TV Slovenia Archive. All submitted texts of unreleased broadcasts were examined and inventoried in the new database. Inventory facilitates broadcasts search and their release. Upon completing the broadcasts inventory, archive employees will have to face the next step – digitalisation of unreleased broadcasts and safe-keeping of originals in storage.

Key-words:

TV Slovenia, audio-visual archives, television archives

Cilji in namen

Uvod

Naš namen je bil poiskati stara besedila (srajčke, tekste)¹ oddaj TV Slovenija, ki so bile napravljene na zalogo. To pomeni, da so srajčko oddali v arhiv, ko je bila oddaja dokončana (finalizirana), ni pa še bila predvajana. Srajčke so tako čakale na popis, ki smo ga opravili po predvajanju oddaje. Zato je bilo treba večkrat pregledati zalogo srajčk in preveriti, ali so bile oddaje že predvajane.

Prvi cilj je bil evidentirati srajčke neobjavljenih oddaj in jih popisati v novi zbirki. Drugi cilj je bil zagotoviti preglednost srajčk neobjavljenih oddaj, ki omogoča boljše sodelovanje z uredništvu. Izboljšano sodelovanje bo omogočilo objavljane pozabljenih oddaj.

Drugi namen je bil pregled postopkov pri arhiviranju v preteklosti. Cilj pregleda postopkov je bil poiskati dobre prakse in napake v preteklosti. Dobre prakse moramo nadaljevati tudi pri digitalnem arhiviranju, s pomočjo prepoznavanja preteklih napak pa se bomo lažje izognili napakam v prihodnosti. Znanje moramo prenesti tudi na nove generacije.

Vodenje evidence oddaj in postopki pri arhiviranju v Arhivu TV Slovenija

Osnova za vodenje evidence vseh objavljenih oddaj TV Slovenija je vsakodnevno popolnoporočilo realizatorja dnevnega sporeda o dejanskem predvajanem programu. To zagotavlja TV arhivu Oddelek za koordinacijo in predvajanje TV-programov (*Navodila za arhiviranje*, 12. člen). Na oddelku nato podatke iz poročila o predvajanem programu prenesejo v register oddaj oziroma zbirko *Oddaje* v programu za iskanje arhivskega gradiva *Eva*. V skladu z *Navodili za arhiviranje* (13. člen) je tajnica oddaje dolžna sproti, najpozneje pa tri dni po prvem predvajanju oddaje, arhivirati programsko gradivo o oddaji. Oddajo, ki je finalizirana najmanj štirinajst dni

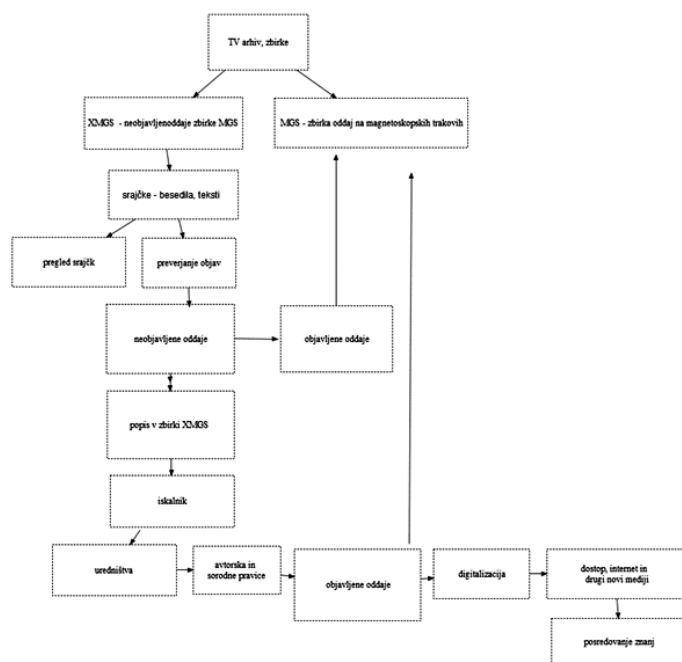
¹ V nadaljnjem besedilu bomo uporabljali splošno uveljavljeni izraz, ki ga uporabljajo na TV Slovenija, to je srajčka. Tako se bomo izognili zamenjavi pojmov. Ne smemo pa zamenjati pomena srajčk, kot bi se lahko pred davnimi leti zgodilo na Radiu Ljubljana. Napovedovalec v studiu je nujno potreboval besedilo, tekst oddaje, zato je poklical tajnico in ji rekel: »Hitro daj dol srajčko, hitro daj dol srajčko!« Nerodno je bilo le to, da je bil mikrofonski vklopljen, poslušalci pa niso vedeli, da v studiu hranijo besedila v ovojih, ki jih imenujejo srajčke, te pa hranijo na polici nad mizo.

Pohar: *Smeh in nasmeh za kamero in mikrofonom.*

pred prvim predvajanjem, tajnica oddaj arhivira takoj, ko je končana. Omeniti moramo, da televizijski arhiv srajčk s programskimi dokumenti na papirju ne sprejema več od leta 2013. Podatke o oddajah pošiljajo v arhiv v elektronski obliki, nekateri podatki prihajajo v arhiv avtomatsko iz programa za predvajanje oddaj »Provys« (podatki, ki so bili prej zajeti v Poročilu za predvajanje oddaje). Za sprotno in dosledno arhiviranje oddaj ter nadzor nad tem delom so odgovorni urednik in tajnica oddaje ter odgovorni urednik uredništva (*Navodila o arhiviranju*, 14. člen). Podrobnosti glede arhiviranja oddaj predpisujejo *Navodila za arhiviranje* v 15. členu:

- ④ Za vsako oddajo morajo biti arhivirani tudi programski dokumenti o oddaji z besedilom oddaje oziroma sinopsisom, scenarijem, dialog listo in poročilom o posneti oddaji.
- ④ Programski dokumenti morajo vsebovati tudi podatke o morebitnih omejitvah pri uporabi ali izposoji arhivskega gradiva.
- ④ Pisno gradivo mora biti vloženo v papirnato mapo (srajčko). Posamezni listi ne smejo biti speti s kovinskimi sponkami in drugimi kovinskimi predmeti ter ne smejo biti vloženi v plastificirane mape.
- ④ Videogradivo mora biti opremljeno z vsemi potrebnimi podatki za arhivsko in dokumentacijsko obdelavo v skladu s Pravilnikom o strokovni obdelavi in evidencah arhivskega gradiva in mednarodno priznanimi strokovnimi pravili in normativi (Minimum data list – MDL).
- ④ Podatke so dolžni zagotoviti tajnici oddaje avtorji oddaje.²

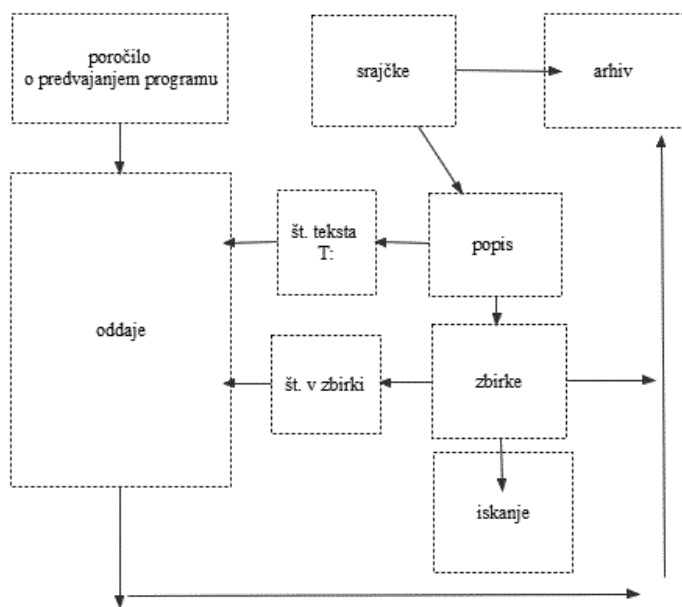
Po spremembah v načinu arhiviranja, to je po prehodu na arhiviranje digitalnih datotek in programskih dokumentov v elektronski obliki v novem programu *Adam*, so srajčke neobjavljenih oddaj, ki smo jih v arhivu hranili poleg srajčk objavljenih oddaj, ostale nekako pozabljene. Arhiviranje v starem programu *Eva* smo zaključili in tako je bila tudi zbirka *MGS* zaklenjena in odprta le izjemoma. Še vedno so namreč v arhiv prinašali posamezne kasete, ki so jih našli po omarah in predalih pisalnih miz. Zato smo se odločili ustvariti novo zbirko *XMGS*, v katero smo pospravili srajčke neobjavljenih oddaj na kasetah, in napravili podatke o neobjavljenih oddajah dostopne za iskanje.³

Evidentiranje, urejanje in popis srajčk neobjavljenih oddaj v Arhivu TV Slovenija

² *Navodila za arhiviranje oddaj v Arhivu TV Slovenija.*

³ Arhiv je vodil tudi zbirko *XKF*, v kateri so bile zbrane

Prenos podatkov iz poročil o predvajanem programu in srajčk

Postopek smo izpeljali po uveljavljenih pravilih dela v televizijskem arhivu. Ustvarili smo novo zbirko *XMGS*, zbirko neobjavljenih oddaj na kasetah, ki zagotavlja pregled nad srajčkami, oddanimi na zalogo – takoj po finalizaciji oddaje. Po finalizaciji oddaje je preteklo veliko časa pred predvajanjem oddaje, zato je ostalo veliko oddaj pozabljenih v arhivu. Če hočemo te oddaje obuditi oziroma jih predvajati, moramo najprej poskrbeti za ustrezno evidentiranje, ki omogoča preglednost zbirke. Preglednost pri iskanju neobjavljenih oddaj nam omogoča njihovo objavo. Nova zbirka nam torej omogoča učinkovito obveščanje uredništev o oddajah, ki čakajo na objavo.

Ob nastajanju nove zbirke smo lahko beležili tudi vse svoje postopke. To je še posebej pomembno, ker trenutno zapiramo določeno poglavje v zgodovini televizijskega arhiviranja in opuščamo postopke, ki so bili v veljavi od leta 1990 do 2013. Ob opuščanju dela v programu »Eva« smo se torej odločili, da zapišemo svoje postopke in navodila za arhiviranje in s tem prenesemo znanje o nekdanjem načinu arhiviranja na naslednje generacije. Pri tem moramo opozoriti tako na dobro prakso, ki jo moramo nadaljevati tudi v digitalnem okolju, kot tudi na napake, ki so se pojavljale v procesu in jih ne smemo več ponavljati. Na ta način smo pomagali tudi novi disciplini, ki se je v zadnjem času zelo razvila, to je medijski arheologiji.

srajčke o neobjavljenih filmih. Podatki so se vodili v knjigi. Po zbirki *XKF* smo prevzeli tudi ime za zbirko neobjavljenih oddaj na kasetah. Pogled v zgodovino televizijskega arhiva nam na kratko razloži nastanek posameznih zbirk. Na začetku so obstajale samo zbirke filmov (KF), fotografij (FNF in FNF6), tekstov (T) in telopov (FT). Leta 1969 so razdelili zbirko filmov v tri zbirke: *OKF* (neobjavljeni filmski prispevki – agencijski prispevki in delovno gradivo), *KFD* (prispevki dnevno-informativnih oddaj) in *KF* (oddaje). V zbirki *XKF* so bile vpisane oddaje, katerih vsebina je bila zapisana na filmskem traku, oddaje pa še niso bile predvajane. Ob objavi so oddaje v zbirki prečrtali, nove številke v zbirki *KF* pa so dobili tudi filmski trakovi (zbirke *XKF* ne smemo zamenjevati z zbirko *OKF* – iz te zbirke so bili posnetki lahko objavljeni v drugih prispevkih, vendar ne v celoti). Ob začetku uporabe videokaset so nastale nove zbirke, ki so logično sledile načinu poimenovanja zbirk filmskega gradiva: *OVKA* – neobjavljeno gradivo na kasetah, *VKA D* – dnevnoinformativne oddaje, *VKA* – oddaje na kasetah. Za posnetke na magnetoskopskih trakovih in kasetah, ki jih je upravljalna Planska služba RTV, so ustvarili zbirko *MGS*.

XMGS« – zbirko neobjavljenih oddaj na kasetah. Nekatere srajčke so bile že razvrščene po posebnih skupinah in spravljene v ovoj, na katerem so bili označeni datumi preverjanja. Srajčkam neobjavljenih oddaj smo zapisali zaporednimi številkami zbirke *XMGS* od identifikacijske številke *XMGS 1* naprej. Tako smo zaporedno oštevilčili 125 besedil oddaj. Tako pripravljene srajčke smo položili v arhivske škatle in jih pripravili za popis v zbirki *XMGS*. Med srajčkami smo odkrili tudi posamezne zanimive primere. Pri nekaterih oddajah se nam je posrečilo ugotoviti, zakaj oddaja ni bila predvajana. Takšen primer je bil koncert Simfoničnega orkestra RTV Slovenija, ko je prišlo do tehničnih napak pri snemanju skladb finskega skladatelja Sibeliusa. Na srajčko in v Poročilo o predvajani oddaji so pripisali pripombo: *Sibelius – slabo posnet*.

Nova zbirka *XMGS* v Evi

Naslednji korak pri ustvarjanju nove zbirke v računalniškem programu *Eva* je bil popis prve oddaje v zbirki. Dokument smo shranili kot delovno datoteko na disku »C« osebnega računalnika. Datoteko smo poimenovali »*XMGS1*« in v njej popisali oddaje po zaporednih številkah. Delo na disku »C« nam omogoča izdelovanje varnostnih kopij, ki jih prikličemo, ko se zgodi v delovnem poteku kaj nepredvidenega. Ko smo delo zaključili, smo shranili eno kopijo datoteke »*XMGS1*« na disk »C«, delovno datoteko pa smo preimenovali v datoteko »*XMGS*« in jo shranili na disk »C«. Drugo kopijo smo shranili na strežnik arhiva (strežnik *DokTV//aplpodatkistr/aplikacije*, ki ga bomo poimenovali »*R*«). Datoteka je tako dostopna za delo vsem dokumentalistom. Datoteka »*XMGS*« na strežniku »*R*« je še vedno delovna datoteka, v katero dokumentalisti vnašajo nove popise.⁶ Tako so podatki dostopni vsem dokumentalistom. Za izdelavo varnostnih kopij datoteke vsakodnevno skrbi Služba za informatiko RTV Slovenija.

Popis neobjavljenih oddaj v zbirki *XMGS*

Popis neobjavljenih oddaj v zbirki *XMGS* opravimo na enak način kot popis oddaj v zbirki *MGS*. Bistveni razliki sta pri:

- datumu predvajanja oddaje in
- statusu oddaje.

Datuma predvajanja oddaje pri neobjavljenih oddajah seveda ni. Vpišemo samo datum produkcije, če je ta znan. Pri statusu oddaje pa napišemo, da je oddaja še neobjavljena, torej je ne smemo izdajati za objavo niti za uporabo posameznih odlomkov.

V dokument vstavimo masko s pripravljenimi polji za elemente popisa. Uporabimo enako masko kot pri popisu gradiva v zbirki *MGS*, ki jo prikličemo s funkcijsko tipko »*F1*«. Maska za zbirko vsebuje naslednje elemente popisa:

- nosilec,
- format,
- začetek,
- dolžina,
- vrsta tona,
- datum objave,
- uredništvo,

⁶ Delovne datoteke zbirk so v preteklosti zaradi velikega obsega ločili po letih (npr. *MGS90*, *MGS91*, *MGS92* ...). Seveda so bile to zelo obsežne datoteke, mi smo za našo zbirko pripravili samo eno delovno datoteko.

- naslov,
- šifre,
- avtorji,
- režija,
- status,
- vsebina.

V polje »nosilec« vpišemo zaporedno številko v zbirki, vrsto in številko nosilca ter zaporedno številko nosilca na nosilcu. V drugo vrstico polja vpišemo tudi številko nosilca kopije, če ta obstaja, in morebitne opombe o stanju nosilca oziroma posnetka:

- Primer za analogno beto:
Nosilec: XMGS 122/beta BC19886/60 2. p.
- Primer za digitalno beto:
Nosilec: XMGS 117/digi beta BC36361/64 1. p.
- Primer za kaseto IMX:
Nosilec: XMGS 125/imx BC42767/64 1. p.
- Primer za dva nosilca:
Nosilec: XMGS 123/beta BC38931/90 1. p.
BC38778/90 1. p.

Format slike je razmerje med širino in višino slike. Osnovna televizijska formata sta 4 : 3 in 16 : 9. Zaradi pretvorbe slike iz starega osnovnega formata slike 4 : 3 v novi format za predvajanje so bile nekatere oddaje po pretvorbi presnete na nove nosilce.

V polje »začetek« vpišemo začetno osnovno kodo posnetka.

V polje »dolžina« vpisujemo podatke v urah, minutah in sekundah (npr. 1,08> 15>>). Dolžino digitalnih datotek vpisujemo v urah, minutah, sekundah in fremih, to je posameznih slikah.

Včasih je bilo veliko posnetkov arhiviranih brez zvoka in v polje »vrsta tona« so vpisali podatek »nemo«. Novejše oddaje so opremljene z zvokom, vpišujejo pa se tudi podatki, ali je zvok v stereo obliki in tudi podatki, na katerih kanalih je zvok, če so ti podatki napisani v srajčki.

Datum predvajanja oddaje prilagodimo za popis v zbirki *XMGS*. Vrinesmo vrstico, v katero vpišemo datum produkcije oddaje. V polje za vpis datuma oddaje vpišemo oznako »na zalogo«. Ta podatek bomo ob morebitni objavi v prihodnosti dopolnili z dejanskim datumom objave. V *Evi* vpisujemo datume na naslednji način: (d)d.(m)m.llll – kar pomeni: dan, mesec, leto (npr. 1.1.1999, 14.12.2000). V iskalni *Evi* sicer iščemo datum po iskalni kodi ll.mm.dd (lahko krajšamo z zvezdico), vendar je sistem nastavljen tako, da prve številke prepozna kot dneve, druge kot pike in tretje kot leta. Ker gre za program, ki je nastal pred letom 2000 (še ni bilo strahu pred milenijskim hroščem), uporablja *Eva* za iskanje zapis zadnjih dveh števk pri zapisu letnice.

Kadar ne vemo točnega datuma produkcije oddaje (poznamo samo leto ali leto in mesec – npr. 1999 ali marec 1999), vpišemo podatek, ki smo ga dobili v srajčki, in poleg njega tudi najstarejši mogoči datum produkcije (1.1.1999, 1.3.1999), kar omogoča računalniško razvrščanje datumov.

V polje »uredništvo« vpišemo, katero uredništvo je odgovorno za nastanek oddaje. Imena uredništev so se desetletja spreminjala ali pa so posamezna uredništva združevali in predstavljali v druge programe. Zato vpišemo ime uredništva, kakršno je bilo takrat, ko je srajčka nastala in bila oddana v arhiv.

Naslov oddaje napišemo z velikimi tiskanimi črkami. Prav tako v isto polje vpišemo tudi podnaslov oddaje. Včasih dobimo med podatki v srajčki samo delovni naslov oddaje, zato moramo dopolniti naslov s podatki, ki jih dobimo v registru oddaj. V polje »naslov« vpišemo tudi naslov serije, če ta obstaja.

V polje »šifre« vpišemo klasifikacijsko kodo oddaje. Arhiv Televizije Slove-

nija uporabljala za razvrščanje gradiva po vsebini klasifikacijski načrt s črkovno-številčno kombinacijo. Ta klasifikacijski načrt so ob ustanovitvi arhiva prevzeli od tiskovne agencije TANJUG in ga leta prilagajali novim potrebam. Klasifikacijske kode imajo v programu *Eva* tudi dodatno funkcijo razbijanja predolgh popisov na posamezne vesti v dnevnoinformativnih oddajah ali na posamezne prispevke v mozaičnih oddajah. Pri iskanju s klasifikacijskimi kodami lahko hitro najdemo vse prispevke o določeni temi ali področju (vse o vladi, Državnem zboru, šolstvu, zdravstvu, glasbi, književnosti itd.). Do dva tisoč prispevkov v posamezni zbirki lahko hitro posredujemo uporabniku: označimo vse zadetke, jih prekopiramo in pošljemo po elektronski pošti.

Oglejmo si primere klasifikacijskih kod za glasbo, književnost, gledališče, opero, balet in televizijske drame (klasifikacijske kode, ki se največkrat pojavljajo v zbirki »XMGs«):

N 30 GLASBA – splošno, MUZIKOLOGIJA

N 30/1 Društva glasbenikov

N 30/2 Resna glasba. Narodna glasba. Etnoglasba.

N 30/2/1 Resna vokalna glasba

N 30/2/2 Resna instrumentalna glasba

N 30/3 Zabavna glasba

N 30/3/1 Zabavna vokalna glasba

N 30/3/2 Zabavna instrumentalna glasba (disco, rock, punk, jazz)

N 30/4 Narodno-zabavna glasba

N 30/4/1 Narodno-zabavna vokalna glasba

N 30/4/2 Narodno-zabavna instrumentalna glasba

N 31 LITERARNE VEDE IN LEPOSLOVJE – SPLOŠNO, LITERARNE NAGRADE, PEN KLUB, DRUŠTVO

SLOVENSКИH PISATELJEV (v kartotekah tudi po abecedi avtorjev)

N 31/1 Književnost za odrasle

N 31/2 Književnost za otroke,

tudi slikanice z literarnim tekstom (glej tudi N 29/4)

N 32 GLEDALIŠČE – splošno, GLEDALIŠKA MASKA IN TV-MASKA, KOSTUMOGRAFIJA IN SCENOGRAFIJA

N 32/1 Društva gledaliških umetnikov

N 32/2 Dramska gledališča, TV-drame (v kartoteki po abecedi avtorjev)

TV-podlistki, pantomima, monodrama, Borštnikovo srečanje

N 32/3 Opera, opereta, musical (po abecedi avtorjev – komponistov – v kartoteki)

N 32/4 Lutkovni oder (po abecedi avtorjev – piscev – v kartoteki)

N 32/5 Balet, ples, revije

N 32/6 Cirkus

N 32/7 Kabaret, variete, mažoretke, disco, satira

N 32/8 Mladinsko in otroško gledališče (po abecedi piscev – v kartoteki).

Avtorje vpisujemo z imenom (velika začetnica in male tiskane črke) in priimkom (velike tiskane črke). Vpišemo avtorje, ki so navedeni v srajčki. Podatki o avtorjih so pomembni za iskanje oddaj po ključu oseb, odgovornih za nastanek oddaje. Podatki o avtorjih oddaje so pomembni tudi za razreševanje vprašanja imetnikov avtorske pravice in sorodnih pravic na posnetku, zato pri vnosu podatkov o avtorjih pazimo, da vnesemo vse podatke o ključnih osebah za nastanek avdiovizualnega dela in nosilcih avtorskih pravic na avdiovizualnem delu. Po Zakonu o avtorski in sorodnih pravicah veljajo za soavtorje avdiovizualnega dela: avtor priredbe, pisec scenarija, avtor dialogov, direktor fotografije, glavni režiser in skladatelj filmske glasbe, ki je posebej ustvarjena za uporabo v tem delu. Pri avdiovizualnem delu, pri katerem je animacija bistven element,

velja za soavtorja tudi glavni animator (ZASP, 105. člen). K avdiovizualnemu delu vpišemo tudi avtorje prispevkov: animator in skladatelj glasbe (kadar ne veljata za soavtorja po 105. členu), scenograf, kostumograf, slikar mask in montažer (ZASP, 106. člen).

Režiserju oddaje je namenjeno posebno polje.

V polje »status« vpišemo, pod kakšnimi pogoji je oddaja dostopna za predvajanje oziroma kako pridobimo dovoljenje za uporabo odlomkov oddaje v novem avdiovizualnem delu. Avtorje oziroma imetnike avtorskih pravic smo evidentirali že v zgornjih poljih, zato v polje »status« vpišemo podatke, ki jih najdemo v srajčki: dovoljenje uredništva, dovoljenje avtorja, omejena uporaba, prepovedana uporaba, koprodukcija, tuja oddaja, dovoljeno za potrebe RTV Slovenija itd. Ko na srajčki ni nobenega podatka o statusu oddaje, vpišemo, da je potrebno dovoljenje uredništva in to upoštevamo tudi pri izdajanju posnetkov uporabnikom. Dolžnost arhiva je, da uporabnike gradiva opozarja na avtorske pravice, imetnikom avtorskih pravic pa mora arhiv na njihovo zahtevo predložiti dokumentacijo o uporabi oziroma izposoji gradiva. Nikakor pa ni naloga arhiva urejanje plačevanja avtorskih pravic oziroma opravljanje službe varovanja avtorskih pravic.⁷

V zadnje polje vnesemo podatke o vsebini. Povzetek vsebine strnemo v čim manj stavkih, tako da zajamemo bistveno. Osebe, ki nastopajo v oddaji, naštejemo z njihovimi prepoznavnimi funkcijami. Imena in priimke oseb pišemo v imenovalniku, priimke oseb z velikimi tiskanimi črkami. Pri igranih oddajah opišemo, kaj se dogaja v oddaji, pri koncertih vpišemo kraj in datum koncerta, izvajalce, naslove skladb in njihove avtorje. Opis vsebine se lahko ravna po vrsti oddaje, zato za nekatere oddaje podrobneje opišemo.

Za vnos vseh podatkov je pomembno, da uredništva ob nosilcih gradiva posredujejo v arhiv tudi vse potrebne podatke za arhivsko in dokumentacijsko obdelavo. Arhiv TV Slovenija oddaje popisuje v skladu s Pravilnikom o strokovni obdelavi in evidencah arhivskega gradiva in v skladu z mednarodno priznanimi strokovnimi pravili in normativi.

Popis v zbirki XMGs

⁷ Žumer: Elementi popisovanja arhivskega gradiva, str. 137–159.

Vnos v iskalno *Evo*

Popise iz delovne datoteke v zaokroženih celotah prenesemo v iskalno *Evo*. Označimo bloke, ki jih bomo prenesli, in v orodjih preverimo črkovno statistiko. Iskalno orodje nam pomaga pri iskanju spornih ali sumljivih znakov, ki jih popravimo ali izbrišemo iz popisa. Dokument je tako pripravljen za dodajanje. Zdaj pripravimo datoteko za prenos v mapo zbirke:

- z ukazom »home« se pomaknemo na začetek datoteke;
- s funkcijsko tipko »F7« povečamo masko za vnos podatkov;
- s pritiskom na tipki »Alt + 2« dobimo prazen ekran, v katerega vnesemo svojo datoteko z zaporedjem ukazov »disk, izbira, beri datoteko«;
- izberemo zadnji člen zbirke, v katero hočemo dodajati podatke (npr. »XMGS.02«);
- premaknemo se na konec člena, dodamo dve vrstici in pritisnemo funkcijsko tipko »F3«;
- datoteko shranimo na disk z zaporedjem ukazov »disk, izbira, shrani jo na disk« (z enakim imenom – datoteka je shranjena na disku, vendar je še vedno delovna datoteka);
- označimo blok in izbrišemo stare podatke, ki so že v iskalni »Evi« (da se podatki ne bi podvajali);
- z ukazom »Alt + 1« se premaknemo v mapo TVdok_zbirke;
- z zaporedjem ukazov »disk, izbira, beri datoteko« preberemo zadnji člen v mapi »zbirke« in si ga zapomnimo, vzamemo naslednjo številko (npr. 002 sledi 003);
- s pritiskom na tipko »Esc« se vrnemo v osnovno delovno datoteko;
- pritisnemo funkcijsko tipko »F4« in s kazalcem miške izberemo polje »zbirke« v meniju;
- v meniju izberemo zaporedje ukazov »7 – verižni dodatki – razno – zapiši verigo iz pomnilnika – ciljna veriga (npr. MGS.003) – Enter«.

S postopkom smo ustvarili nove datoteke v zbirki. Datoteke moramo še indeksirati:

- označimo vse datoteke posamezne zbirke in jih prenesemo na drugi disk, kjer se nahaja direktorij za izdelavo indeksov (varnostni korak, da ne bi prišlo do napak na strežniku);
- poženemo postopek z ukazom »EVA.exe«;
- indeksiranje izvedemo z nizom ukazov: data – 7. chained utilities, indexed data base routine – build ZNN index chain;
- označimo zbirko, za katero hočemo napraviti indekse, potrdimo z Enter;
- počakamo, da so člani narejeni in kopiramo indekse nazaj na strežnik »R«;
- izbrišemo dva člena »ZZ1« in »ZZ2« in poženemo iskalno »Evo«;
- preverimo, če so bili podatki preneseni pravilno in nato prenesemo nove indekse še na strežnik, ki podpira intranetno »Evo«.

Po končanem postopku so popisi na voljo delavcem v arhivu kot tudi vsem uporabnikom na RTV. Podatki so sodelavcem izven arhiva dostopni na intranetu.

Zaključek

Neobjavljene oddaje smo na ta način popisali in omogočili dostop do podatkov o oddajah. Glavna vprašanja, ki si jih lahko postavimo ob katalogiziranju televizijskih oddaj, so: zakaj popisujemo oddaje, kako popisujemo oddaje, zakaj jih popisujemo na takšen način. Odgovor na prvo vprašanje je, da vse gradivo

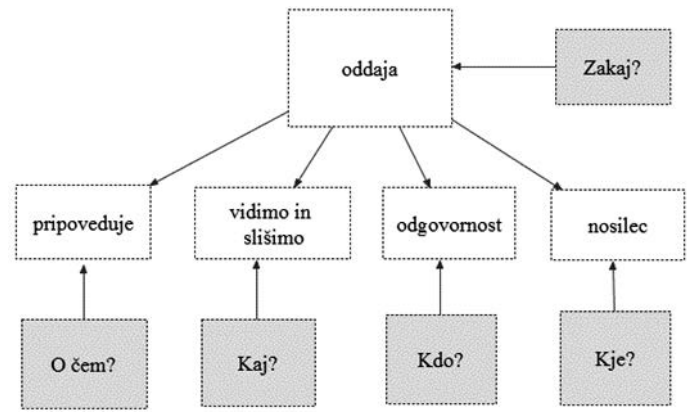
popisujemo zaradi njegove ponovne uporabe. Na drugi vprašanji pa je mogočih več odgovorov:

- ⊙ da vemo, o čem pripoveduje oddaja;
- ⊙ da vemo, kaj v oddaji vidimo in slišimo;
- ⊙ da vemo, kdo so osebe, ki so odgovorne za nastanek, produkcijo in distribucijo oddaje;
- ⊙ da vemo, kdo so osebe, ki v oddaji nastopajo ali pa jih oddaja vsebinsko obravnava;
- ⊙ da vemo, na kakšnem nosilcu je zapisana vsebina oddaje;
- ⊙ da vemo, kje poiskati ta nosilec.⁸

Evidentirali smo srajčke neobjavljenih oddaj in jih pripravili za popis v novi zbirki. Popis smo izvedli v programu *Eva*, ki omogoča hitro iskanje s pomočjo računalnika. Srajčke smo arhivirali v arhivskem skladišču in jih hranimo v zahtevanih klimatskih pogojih za dolgoročno hrambo papirja. Srajčke smo uredili po zaporednih številkah. Oddaje, za katere smo pri pregledu ugotovili, da so bile v tem času že objavljene, smo opremili s številko teksta in popisali v zbirki objavljenih oddaj *MGS*. Oddaje, ki smo jih uvrstili v zbirko neobjavljenih oddaj, bomo redno preverjali. Popis objavljene oddaje bomo prenesli v zbirko *MGS*, srajčkam pa dodali številko teksta iz registra oddaj. V zbirki *MGS* bomo dodali opombo pri datumu objave, pri statusu pa zapisali, da je bila oddaja prenesena v zbirko *MGS*.

Dosegli smo vse tri zastavljene cilje:

1. Evidentirali smo oddaje, kar nam omogoča preglednost in lažje delo pri iskanju oddaj.
2. Pregled nad neobjavljenimi oddajami nam je omogočil, da smo sporočili uredništvom, katere oddaje še niso bile predvajane.
3. Pregledali smo svoje postopke in preverili, katere napake smo storili v preteklosti. Največja napaka pri arhiviranju oddaj na kasetah je bila, da so v nasprotju z vodenjem knjige neobjavljenih filmov opustili evidenco oddaj v knjigah. Vzrok je bil najbrž v tem, da so od leta 1990 vse podatke vpisovali v računalnik. Poleg tega je delo s kasetami na Televiziji Slovenija upravljala Planska služba in ne arhiv. Tako v arhivu niso uspeli voditi natančne evidence. Napaka nas uči, da moramo tudi v arhiviranje v digitalnem okolju prenesti dobre izkušnje in odpraviti pretekle napake.

Prenos podatkov iz poročil o predvajanem programu in srajčk

⁸ Lavrenčič: We are on the road to nowhere..., str. 105–115.

Na tem mestu so naloge arhiva zaključene. Zdaj lahko razmislimo, kako se bodo sadovi našega dela poznali v prihodnjih mesecih in letih. Z ureditvijo zbirke *XMGS* bomo uredništvom in avtorjem pomagali objaviti že pozabljene oddaje. Arhiv je tako omogočil gledalcem dostop do gradiva. Predpostavljamo torej, da bodo gledalci zadovoljni in da bodo zadovoljni tudi delavci v uredništvih, ki so objavila gledalcem do zdaj neznane oddaje. Zadovoljni bodo tudi avtorji, ki bodo za objavljene oddaje prejeli plačilo. Zadovoljni avtorji bodo z novimi sklenjenimi pogodbami poskrbeli, da bodo gledalcem omogočili ponoven ogled oddaj na internetu, kreativnim uporabnikom gradiva pa uporabo odlomkov za ustvarjanje novih oddaj. Uredništva bodo zadovoljna, ker bodo imela na razpolago gradivo za ustvarjanje novih oddaj. V uredništvih bodo lahko ob pridobivanju pravic za objavo oddaj na televiziji pridobili tudi pravice za objavo na internetu. Predvsem pa bo glavni rezultat našega dela urejeno gradivo, ki bo na preprost način dostopno uporabnikom (za ogled/kreativno uporabo/profesionalno uporabo/prodajo – komercialno uporabo). Popis v zbirki »*XMGS*« lahko v arhivu izkoristimo tudi za poizvedovanje o kakovosti svojih storitev. V uredništvu lahko ob zaključku popisa pošljemo anketni list z naslednjimi vprašanji:

- katere oddaje bodo najprej objavili,
- zakaj imajo te oddaje prednost pri objavi,
- zakaj oddaje niso bile objavljene,
- ali so zadovoljni s takšnim načinom storitve,
- ali so pripravljeni pridobiti od avtorjev pravice za predvajanje in uporabo odlomkov v novih kreativnih delih,
- ali so pripravljeni od avtorjev pridobiti pravice za predvajanje na internetu in na novih medijih,
- katere so največje težave pri pridobivanju pravic za objavo oddaje na internetu in kreativno uporabo odlomkov oddaje.

Po končanem popisu oziroma evidentiranju oddaj nas čaka naslednji korak – digitalizacija evidentiranih neobjavljenih oddaj in varna hramba izvirkov v skladišču.

VIRI IN LITERATURA

LITERATURA

FIAT/IFTA – Documentation Commission/Commission des échanges documentaires, Minimum Data List (MDL) – Definition of terms/Liste de Minimum de Donnees – Definition des termes, 1997.

Lavrenčič, Aleksander: Ustvarjanje računalniške baze podatkov o starem filmskem gradivu Televizije Slovenija. V: *Tehnični in vsebinski problemi klasičnega in elektronskega arhiviranja* (ur. Tovšak, Slavica). Maribor: Pokrajinski arhiv Maribor, 2002, str. 290–294.

Lavrenčič, Aleksander: Problematika arhiviranja športnih oddaj in prispevkov o športu ter delovnega gradiva športnega uredništva TV Slovenija. V: *Tehnični in vsebinski problemi sodobnega arhiviranja, Zbornik referatov dopolnilnega izobraževanja s področij arhivistike, dokumentalistike in informatike, 2* (ur. Tovšak, Slavica). Maribor: Pokrajinski arhiv Maribor, 2003, str. 70–74.

Lavrenčič, Aleksander: Kako posodobiti klasifikacijo v televizijskem arhivu. V: *Posvetovanje z mednarodno udeležbo (ex DOK_SIS) Pametno upravljanje z dokumenti* (ur. Hartman, Marko). Ljubljana: Media.doc, – Društvo informatikov, dokumentalistov in mikrofilmarnarjev, 2013, str. 115–124.

Lavrenčič, Aleksander: We are on the road to nowhere – gremo vsak po svoji ... Popisovanje gradiva v televizijskem arhivu. V: *Standardizacija (p)opisov arhivskega*

gradiva in uskladitev strokovnih praks v slovenskih javnih in cerkvenih arhivih: zbornik referatov: 26. zborovanje Arhivskega društva Slovenije (ur. Volčjak, Jure). Nova Gorica, 10. do 11. oktober 2013. Nova Gorica: Pokrajinski arhiv Nova Gorica in arhivsko društvo Slovenije, 2013, str. 105–115.

Navodila za arhiviranje oddaj v Arhivu TV Slovenija. Ljubljana: Arhiv TV Slovenija.

Smeh in nasmeh za kamero in mikrofonom. Ob 75-letnici radia in 45-letnici televizije v Sloveniji (ur. Pohar, Lado). Ljubljana: RTV Slovenija, 2003.

Pravilnik o strokovni obdelavi in evidencah arhivskega gradiva. Uradni list RS, št. 59/1999.

Udovič, Katarina, Omladič, Staša: *TV Ljubljana – ustvarjalec novih nosilcev zapisov informacij, Sodobni arhivi 88* (1988), Maribor: Pokrajinski arhiv Maribor, 1988, str. 93–98.

Zakon o avtorski in sorodnih pravicah. Uradni list RS, št. 21/1995.

Zakon o varovanju dokumentarnega in arhivskega gradiva ter arhivih. Uradni list RS, št. 30/2006.

Žumer, Vladimir: *Arhiviranje zapisov, Priročnik za ravnanje z dokumentarnim in arhivskim gradivom*. Ljubljana: GV založba, 2001.

Žumer, Vladimir: *Elementi popisovanja arhivskega gradiva*. V: *Arhivi 20* (1997), št. 1–2, Ljubljana: Arhivsko društvo Slovenije, 1997, str. 137–159.

SUMMARY

INVENTORY OF THE UNRELEASED BROADCASTS FOLDERS IN THE TV SLOVENIA ARCHIVE

Our objective was to record folders of unreleased broadcasts and compile a new collection. The second objective was to ensure transparency of unreleased broadcast folders that enable better cooperation with editorial staff. The improved cooperation will allow the release of the forgotten broadcasts. We have also examined past archive processes. The main objective of the process overview was to find good practices and past mistakes. We were aware of the need to continue the good work also with digital preservation. Recognition of the past errors will help us avoid mistakes in the future. However, knowledge should be imparted to the new generations. After the changes of the archiving method, that is after the transition to the archiving of digital files and programming documents in electronic form in the new program »Adam«, the folders of unreleased broadcasts that were stored in the archives along with the folders of already published broadcasts stayed forgotten. We've stopped using the old archiving program »Eva« and, consequently, collection »MGS« was closed and available only in exceptional circumstances. Individual tapes found in closet corners and desk drawers were still brought to the archive. We have therefore decided to create a new collection »XMGS« where we put the folders of unreleased shows on tapes thus making them accessible for searching. The procedure has been carried out according to established rules of work in television archive. We created a new collection »XMGS«, the collection of unreleased broadcasts on tapes which provides an overview of folders submitted in stock – immediately after the finalization of the broadcast. To awake or to show these broadcasts, proper inventory should be accomplished to provide transparency in the collection. The transparency in the searching unreleased broadcasts enables us to release them. Upon the formation of the new collection we recorded all our procedures. This is all the more necessary given the closing of a certain chapter in the history of television archiving. At the abandonment of work with program »Eva« we decided to record all our procedures and archiving instructions

and thus transfer the knowledge of the former method of archiving to the next generations. It should be pointed out in this respect that good practices must continue also in digital environment, however, past mistakes which occurred in the process should also be noted to avoid their repetition. In this way, we helped the media archaeology, a new discipline which has had strong development recently. The next step awaits after completing the inventory – the digitalisation of inventoried unreleased broadcasts and safe keeping of originals in the storage.